سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران
ژمارەی : ٤٤٩٤ لە ٢٠٢٠/٧/٢٩

پشتبەست بە حوکمی ماددەی (١٨) لە یاسای خانەنشینی یەکگرتوو ژمارە (٢٧)ی ساڵی ٢٠٠٦ی هەموارکراو کارپێکراو لە هەرێمی کوردستان-عێراق، و بڕگەی (سێیەم) لە ماددەی (١) و ماددەی (٨) لە یاسای چاکسازی لە مووچە و دەرماڵە و بەخشین و ئیمتیازاتەکان و خانەنشینی لە هەرێمی کوردستان-عێراق ژمارە (٢)ی ساڵی ٢٠٢٠، و پشتبەست بە بڕگەی (سێیەم) لە ماددەی (هەشتەم) لە یاسای ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێم ژمارە (٣)ی ساڵی ١٩٩٢ی هەموارکراو، ئەنجومەنی وەزیران لە کۆبوونەوەی ئاسایی خۆی ژمارە (٣٤) لە ڕێکەوتی ٢٠٢٠/٧/١٥، و لەسەر پێشنیاری وەزارەتی دارایی و ئابووری، ئەم پەیڕەوە ناوخۆیەی دەرکرد:

پەیڕەوی ژمارە (٧)ی ساڵی ٢٠٢٠
پەیڕەوی ناوخۆی سندوقی خانەنشینیی فەرمانبەرانی هەرێمی کوردستان - عێراق

بەشی یەکەم
پێناسەی زاراوەکان

ماددەی (١):

مەبەست لە ئەم وشە و دەستەواژانەی خوارەوە لە هەر شوێنێکی ئەم پەیڕەوەدا هاتبن ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستەکانی ئەم پەیڕەوە:

یەکەم: هەرێم: هەرێمی کوردستان - عێراق.

دووەم: وەزارەت: وەزارەتی دارایی و ئابووری.

سێیەم: وەزیر: وەزیری دارایی و ئابووری.

چوارەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی: بەڕێوەبەرایەتی گشتی خانەنشینی.

پێنجەم: سندوق: سندوقی خانەنشینی فەرمانبەرانی هەرێم.

شەشەم: بەڕێوەبەری گشتی: بەڕێوەبەری گشتی خانەنشینی.

حەوتەم: بەڕێوەبەر: بەڕێوەبەری سندوق.

هەشتەم: ئەنجومەنی بەڕێوەبردن: ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی سندوق.

نۆیەم: فەرمانبەر: هەموو کەسێك وەزیفەیەکی پێ سپێردرابێت لە میلاکی بواری ڕاژەی شارستانی، سەربازی، و هێزەکانی ئاسایش و ئاسایشی ناوخۆ، کە مووچە لە بودجەی گشتی وەربگرێت و لە مووچەی فەرمانبەرێتی بڕینی خانەنشینی لێبکرێت، و ئەوانەی فەرمانبەری کەرتی گشتیش دەگرێتەوە.

دەیەم: مووچەی فەرمانبەرێتی: مووچەی بنەڕەتی بەبێ دەرماڵەکان ئەوەی فەرمانبەر وەری دەگرێت لەڕاژە

یانزەیەم: ڕاژەی خانەنشینی: ئەو ڕاژەیەی هەژمار دەکرێت بۆ مەبەستی خانەنشینی.

دوانزەیەم: لێبڕینی خانەنشینی: مەبەست لێبڕینی ڕێژەی (٧%) حەوت لە سەدی مووچەی مانگانەی فەرمانبەران یان هەر ڕێژەیەکی دیکە کە جێگەی دەگرێتەوە بەپێی یاسا کارپێکراوەکان.

سیانزدەیەم: خانەنشین: هەر فەرمانبەرێك شایستەی مووچەی خانەنشینی یان پاداشتی خانەنشینی دەبێت لەسەر ڕاژەکەی بەپێی یاساکانی خانەنشینی.

چواردەیەم: پەیڕەو: پەیڕەوی ناوخۆی سندوق.

بەشی دووەم

پەیوەستبوون و بەڕێوەبردن

ماددەی (٢):

سندوقی خانەنشینیی فەرمانبەرانی هەرێم دەبەسترێتەوە بە بەڕێوەبەرایەتیی گشتیی خانەنشینی لە پێکهاتەی وەزارەت و کەسێتی مەعنەوی خۆی دەبێت.

ماددەی (٣):

یەکەم: سندوق فەرمانبەرێك بەڕێوەی دەبات کە پلەکەی یاریدەدەری بەڕێوەبەری گشتی بێت، و دەبێت لانی کەم بڕوانامەی بەرایی زانکۆیی هەبێت و خاوەن شارەزایی و پسپۆڕیی بێت لە بواری تایبەتمەندییەکانی سندوق، و لەلایەن ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی سندوق دەپاڵێورێت، و تایبەتمەندییەکانی جێبەجێ دەکات بەپێی یاسا و پەیڕەو و ڕێنماییەکان، و لە چوارچێوەی ئەو دەسەڵاتانەی کە لەلایەن ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی سندوقەوە پێی دەدرێت.

دووەم: فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر دەبێتە یاریدەدەری بەڕێوەبەری سندوق، کە دەبێت لانی کەم بڕوانامەی بەرایی زانکۆیی هەبێت و خاوەن شارەزایی و پسپۆری بێت و ئەو ئەرکانە جێبەجێ دەکات کە لەلایەن بەڕێوەبەری سندوقەوە پێی دەدرێت.

سێیەم: بەڕێوەبەری سندوق دەتوانێت هەندێك لە ئەرکەکانی بسپێرێت بە یاریدەدەر و بەڕێوەبەری بەشەکان و لقەکان.

ماددەی (٤): تایبەتمەندییەکانی سندوق بریتیین لەمانەی خوارەوە:

یەکەم: هەژمارکردنی بڕی پارەی ڕاگیراوی خانەنشینی و باجەکان.

دووەم: خەرجکردنی مافی خانەنشینی بۆ ئەوانەی بەپێی یاسا کارپێکراوەکان خانەنشین دەکرێن.

سێیەم: وەگەڕخستنی دارایی سندوق لە بواری وەبەرهێنان و گەشەپێدان و پارێزگاریکردنی.

ماددەی (٥): سندوق ئەنجومەنێکی بەڕێوەبردنی دەبێت، کە پێکدێت لەمانەی خوارەوە:

یەکەم: بەڕێوەبەری گشتیی خانەنشینی وەك سەرۆکی ئەنجومەن.

دووەم: بەڕێوەبەری سندوق وەك جێگری سەرۆکی ئەنجومەن و بڕیاردەر.

سێیەم: بەڕێوەبەری گشتی کاروباری یاسایی لە وەزارەت- ئەندام.

چوارەم: بەڕێوەبەری گشتیی بودجە لە وەزارەت- ئەندام.

پێنجەم: بەڕێوەبەری گشتی ژمێریاری گشتیی لە وەزارەت- ئەندام.

شەشەم: نوێنەری ئەم وەزارەت و لایەنانەی خوارەوە، وەك ئەندام دەبن لە ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی سندوق کە دەبێت پلەیان بەڕێوەبەری گشتیی بێت:

١- وەزارەتی کاروباری پێشمەرگە.

٢- وەزارەتی ناوخۆ.

٣- وەزارەتی پلاندانان.

٤- ئەنجومەنی ئاسایشی هەرێمی کوردستان.

٥- لقی هەرێمی بانکی ناوەندیی عێراق.

حەوتەم: ئەنجومەنەکە دەتوانێت شارەزایەك یان زیاتر لە پسپۆڕان بانگهێشت بکات بۆ کۆبوونەوەکانی بێ ئەوەی مافی دەنگدانیان هەبێت.

ماددەی (٦):

یەکەم: تایبەتمەندییەکانی ئەنجومەن بریتیین لە ئەمانەی خوارەوە:

١- ئامادەکردنی سیاسەتی گشتیی سندوق.

٢- دانانی پلانی بەڕێوەبردن و دارایی و ڕێکخستن و تەکنیکی پێویست بۆ بەڕێکردنی چالاکییەکانی سندوق و بەدیهێنانی ئامانجەکانی.

٣- بەدواداچوونی جێبەجێکردنی سیاسەت و پلانەکانی سندوق.

٤- پارێزگاریکردن لە پارەی سندوق و بەڕێوەبردن و وەبەرهێنانی بەپێی یاسا.

٥- ئامادەکردنی ژمێرەی کۆتایی و ڕاپۆرتی ساڵانەی سندوق و گفتوگۆکردن لە سەری و بەرزکردنەوەی بۆ وەزارەتی دارایی و ئابووری بۆ پەسەندکردنی.

٦- دانانی پلان و بودجەی ساڵانە و ڕوونکردنەوەی ئەوەی لێیان جێبەجێ کراوە.

٧- پێشنیازکردنی دیاریکردنی پاداشتی ئەندامانی ئەنجومەنی بەڕێوەبردن و شارەزایان.

٨- پێشنیازکردنی هەموارکردنی پەیکەری بەڕێوەبردنی سندوق.

٩- پێشنیازکردنی کردنەوەی لقی سندوق لەسەر ئاستی پارێزگاکان لە ئاستی بەڕێوەبەرایەتی.

دووەم: ئەنجومەنی بەڕێوەبردنی سندوق دەتوانێت هەندێك لە تایبەتمەندییەکانی بە بەڕێوەبەری سندوق بسپێرێت.

بەشی سێیەم
کۆبوونەوەکانی ئەنجومەن

ماددەی (٧):

یەکەم: ئەنجومەن لانی کەم لە مانگێکدا جارێك کۆدەبێتەوە، کۆبوونەوەکە لەسەر بانگهێشتی سەرۆك دەبێت.

دووەم: دەکرێت کۆبوونەوەی نائاسایی ئەنجومەن ئەنجام بدرێت لەسەر داخوازییەکی نووسراوی دوو ئەندام یان زیاتری ئەنجومەنەکە.

ماددەی (٨):

یەکەم: بە ئامادەبوونی دوو لە سەر سێی ئەندامانی ئەنجومەن لە کۆبوونەوەکاندا، نیسابی یاسایی تەواو دەبێت.

دووەم: بڕیار و ڕاسپاردەکان بە زۆرینەی دەنگی ئەندامانی ئەنجومەن دەدرێت، و ئەگەر دەنگەکان یەکسان بوون ئەو لایەنە پەسەند دەکرێت کە سەرۆکی ئەنجومەن دەنگی بۆ داوە.

ماددەی (٩):

ماوەی خولی ئەنجومەن (٣) سێ ساڵە بۆ ئەو ئەندامانەی کە لە بڕگەی (شەشەم) لە ماددەی (٥)ی ئەم پەیڕەوە ناوخۆییە هاتوون و دەکرێت بۆ ساڵێکی دیکە درێژ بکرێتەوە، لە ڕێکەوتی یەکەم کۆبوونەوەیەوە ماوەی خولەکە دەست پێدەکات.

ماددەی (١٠):

یەکەم: بڕیارەکان و ڕاسپاردەکانی ئەنجومەن کە لە بەندەکانی (٥) و (٦) و (٧) و (٨) و (٩) لە بڕگەی (یەکەم) لە ماددەی (٦)ی ئەم پەیڕەوە ناوخۆییەدا هاتوون، دەبێت وەزیر پەسەندیان بکات، و بڕیارەکانی دیکەش یەکسەر لەگەڵ دەرچوونیان جێبەجێ دەکرێن.

دووەم: بڕیار و ڕاسپاردەکانی ئەنجومەن کە لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتوون، بە پەسەندکراو هەژمار دەکرێن ئەگەر وەزیر لە ماوەی (٣٠) سی ڕۆژدا لەو ڕۆژەی کە لە نووسینگەکەی تۆمار دەکرێن، هیچ ناڕەزاییەکی دەرنەبڕی لە سەریان. ئەگەر ناڕەزایی دەربڕی، ئەوا دەگەڕێنرێنەوە بۆ ئەنجومەن، ئەگەر ئەنجومەن سووربوو لەسەر بڕیارەکەی، دانیشتنێك بە سەرۆکایەتی وەزیر ئەنجام دەدرێت و بڕیاری زۆرینەی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێت بە بڕیاری کۆتایی.

بەشی چوارەم
پێکهاتەی سندوق

ماددەی (١١):

سندوق لەم بەشانەی خوارەوە پێکدێت و هەر بەشێك لەلایەن فەرمانبەرێك بە پلەی بەڕێوەبەر بەڕێوە دەبرێت کە لانی کەم بڕوانامەی بەرایی زانکۆیی هەبێت و خاوەن شارەزایی و پسپۆڕی بێت لە بواری تایبەتمەندێتی بەشدا:

یەکەم: بەشی کۆکردنەوەی ڕاگیراوی خانەنشینی.

دووەم: بەشی لێکۆڵینەوە و پلاندانانی دارایی و وەبەرهێنان.

سێیەم: بەشی داهات و باج.

چوارەم: بەشی کاروباری ژمێریاری.

پێنجەم: بەشی وردبینی و چاودێری ناوخۆیی.

شەشەم: بەشی تەکنۆلۆژیای زانیاری.

حەوتەم: بەشی یاسایی.

هەشتەم: بەشی کارگێڕی و خۆیەتی.

نۆیەم: بەشی خستنەسەری خزمەت.

ماددەی (١٢):

ئەرکەکانی ئەو بەشانەی پێکهاتەی سندوق کە لە ماددەی (١١)ی ئەم پەیڕەوەدا هاتوون، بەپێی ڕێنماییەك دیاری دەکرێن کە لەلایەن وەزیرەوە دەردەچێت .

ماددەی (١٣): داهاتی سندوق لەمانەی خوارەوە پێکدێت:

یەکەم: بڕی پارەی ڕاگیراوی خانەنشینی کە مانگانە دەبڕدرێت لە مووچەی فەرمانبەران و ئەوانەی لە خزمەتی گشتییدان.

دووەم: بەشداریکردنی هەرێم بە ڕێژەی (١٢%) دوازدە لە سەد لە مووچەی مانگانەی فەرمانبەران.

سێیەم: ئەو بڕە پارانەی کە لە فەرمانبەران و خانەنشینان وەردەگیرێت بەپێی یاسا کارپێکراوەکان.

چوارەم: ئەو بڕە پارانەی کە لە ئەنجامی وەبەرهێنانی مایەکانی سندوق بەدەست دێت.

پێنجەم: ئەو بڕە پارانەی کە لە ئەنجامی سزا و باج وەردەگیرێت.

شەشەم: بەخشین و هاوکاری لە ناوەوەی هەرێم کە پێشکەشی سندوق دەکرێت بە ڕەزامەندی وەزیر، و بەخشین و هاوکاری لە دەرەوەی هەرێم بە ڕەزامەندی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران.

حەوتەم: بەخشینی ساڵانە لەلایەن وەزارەتەوە لە کاتی قەیرانی دارایی.

ماددەی (١٤):

یەکەم: دەبێت زانیاری تەواو و ورد و ژمارەی مووچەخۆران ڕادەستی سندوق بکرێت.

دووەم: سندوق داتابەیسێکی دەبێت بە شێوەیەك ئامادە بکرێت کە لەگەڵ مەبەستەکانی سندوق بگونجێت و زانیاریی سەرجەم فەرمانبەران و خانەنشینان لە خۆ بگرێت.

بەشی پێنجەم
حوکمە گشتی و کۆتاییەکان

ماددەی (١٥):

گشت داهاتەکانی سندوق جگە لە مەبەستەکانی هاتوو لەم پەیڕەوە ناوخۆییە بۆ هیچ مەبەستێکی دیکە خەرج ناکرێت.

ماددەی (١٦):

ژمێریاری سندوق دەکەوێتە بەر چاودێری و وردبینی دیوانی چاودێریی دارایی هەرێم.

ماددەی (١٧):

وەزیر بۆی هەیە ڕێنمایی پێویست بۆ ئاسانکاری جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم پەیڕەوە ناوخۆییە دەربکات.

ماددەی (١٨):

ئەم پەیڕەوی ناوخۆییە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) دەکەوێتە بواری جێبەجێکردنەوە .

مەسرور بارزانی
سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران

هۆیەکانی دەرچوواندنی ئەم پەیڕەوە ناوخۆییە

بە مەبەستی ڕێکخستنی کاروباری سندوقی خانەنشیی فەرمانبەرانی هەرێم و دیاریکردنی پێکهاتەی سندوق و ڕێکخستنی کاروباری ئەنجومەنی کارگێڕیی سندوق و دیاریکردنی ئەندامانی ئەو ئەنجومەنە و زامنکردنی شایستەی خانەنشینان، ئەم پەیڕەوی ناوخۆییە دەرچووێندرا.